

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispytatio XXI. De Iustitia publicæ honestatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

prohibitione matrimonij, quod tantum prohibetur ob indecentiam copulae inter illos.

Ex dictis constat, non baptizatos valide contrahere matrimonium cum quavis sibi affini: quia quamvis ante Baptismum contrahatur affinitas, quia naturaliter oritur, tamen ante Baptismum non dirimit; quia Ius Ecclesiasticum, quo solo affinitas dirimit matrimonium, non ligat ante Baptismum; inualide tamen contrahere post Baptismum in gradibus prohibitis, quamvis affinitas contracta sit ante Baptismum, quia dicti affines iam post Baptismum tenentur Iure Ecclesiastico dirimente matrimonium. Affinitatem autem, adhuc in secundo gradu, superuenientem matrimonio iam contracto impedire petitionem debiti, diximus Disputatione x. Difficultate vii.

DISPUTATIO XXI.

De Iustitia publicae honestatis.

DIFFICULTAS I.

Utrum ex sponsalibus oriatur Iustitia publicae honestatis dirimens Matrimonium.

IUSTITIA publicae honestatis est propinquitas quadam Iure Ecclesiastico introducta, orta ex sponsalibus inter sponsum ex una parte, & consanguineos sponsae ex altera, & econtrā; aut orta ex matrimonio rato inter maritum & consanguineos uxoris, & econtrā. Dicitur autem *iustitia publicae honestatis*, quia iustum seu equum est, ut ob publicam honestatem seu decentiam non contrahatur matrimonium inter dictas personas.

Conueniunt ergo Doctores, ex sponsalibus oriri iustitiam publicae honestatis dirimentem matrimonium inter sponsum ex una parte, & consanguineos sponsae ex altera, & econtrā, & non oriri ex Iure naturali, seu ex natura rei, ut patet, sed ex Iure Ecclesiastico, ut constat ex can. *Si quis*. 27. quæst. 2. & ex c. *Literas*. 4. de Sponsal. impub. & ex c. *Iuuenis*. 3. & ex cap. *Ad audientiam*. 4. & ex c. *Sponsam*. 8. de Sponsalibus, & ex c. vnico de Sponsalibus in 6. & in Tridentino sess. 24. c. 3.

Trident.

Hoc impedimentum, attento Iure antiquo ante Tridentinum, oriebatur ex sponsalibus absolutis (sive à principio, sive post impletam conditionem) quantumuis inualidis, dummodò non essent inualida ex defectu consensus, & non oriebatur ex sponsalibus incertis, sed ex certis (id est, cum certa & determinata persona) ut exprimitur in dicto cap. vnico: & eodem Iure antiquo attentato, dirimebat usque ad quartum gradum consanguinitatis, non quia in Iuribus, quibus fuit introductum, assignetur gradus usque ad quem dirimat, sed quia in illis dicitur dirimere inter sponsum & consanguineos sponsae, & econtrā, & consanguinitas in Iure extendebatur usque ad quartum gradum, ut constat ex cap. *Non debet*. 8. de Consanguinitate.

Iam tamen Iure nouo Tridentini ubi suprà, impedimentum hoc oriens ex dictis sponsalibus restrictum est, ut non extendatur ultra priorem gradum, & ut non oriatur ex sponsalibus quacumque causa nullis.

Est tamē difficultas Primò, An oriatur ex sponsalibus ore tenus factis absque consensu interiori. Sancius lib. 7. d. 68. Henriquez lib. 12. cap. 10. & Basilius lib. 7. cap. 36. docent, oriri, quando de-

fectus consensus non constat exterius, aut quia tunc sponsalia sunt valida vel ratione sui, vel saltem ratione consensus debiti, ex eo, scilicet, quod tunc debet exhiberi consensus; aut quia quamvis sint nulla, apparent tamen exterius valida, ob quod tunc erit publicum scandalum, & publica indecentia in contrahendo matrimonium, ob quæ vitanda, introductum fuit dictum impedimentum.

Rebellus verò lib. 3. quæst. 14. Petrus Ledesma q. 55. art. 4. & Vera-cruz in Appendice ad Speculum fol. 76. docent, ex dictis sponsalibus non oriri, & merito: quia, ut diximus Disp. 1. Diffic. xi. dicta sponsalia, quamvis sint valida ad obligandum ex fidelitate, non tamen ad obligandum ex iustitia, quia non sufficiunt ad conferendum ius iustitiae sponis in alterutrum, ratione cuius vnus pertineat ad alterum quasi proprius, ex quo solo provenit quoddam sit indecens, consanguineos vnus contrahere cum altero, & econtrā, ob quod Ecclesia introduxit hoc impedimentum; ergo ex dictis sponsalibus, utpote nullis ad obligandum ex iustitia, non oritur hoc impedimentum; quia quamvis tunc exterius appareat esse indecentiam in contrahendo, non tamen est verè indecentia, ob quam solam introductum est. Unde quamvis tunc possit esse scandalum in contrahendo, quamdiam de defectu consensus non constat, & ob id quamdiu durat scandalum, sit illicitum contrahere; si tamen de facto fiat, valide fit.

Et ob dictam rationem, ex sponsalibus verè nullis nullitate occulta, quamvis ipsa sint publica, non oritur hoc impedimentum, ut contra Sancium docet Egidius disp. 32. dub. 5.

Egidius.

Secundò est difficultas, An ex sponsalibus validis, mutuo tamen consensu dissolutis, oriatur hoc impedimentum.

Sancius & Piafescius in Praxi Episcopali par. 2. cap. 4. docent, oriri, quia oritur ex sponsalibus morte alterius dissolutis, ergo etiam ex dissolutis mutuo consensu. Rebellus verò & Basilius docent, non oriri, & merito: quia sponsalia, quæ mutuo consensu dissoluntur, evanescent immediatè & ratione sui, & sponis viuentibus vnus definit ad alterum pertinere, & econtrā, non verò quæ morte alterius dissoluntur; quia ista mediatè tantum, & ex defectu subiecti, & ipsis viuentibus semper vnus pertinet ad alterum, & econtrā; ac proinde ex istis, utpote perpetuis & semper validis, oritur hoc impedimentum, & non ex illis. Quod etiam declarauit Congregatio Cardinalium apud Rebellum in Append. ad 4. lib. num. 99. Et ob eandem rationem non oritur ex sponsalibus dissolutis, quia vnus ob causam sufficientem resiliuit.

Impedi-

Sancius.
Henric.
Basilius.

Rebellus.
Basilius.

Impedimentum ergo iustitiæ publicæ honestatis, quod ex sponsalibus oritur, tantum oritur ex sponsalibus cum determinata persona, & ex absolutis, siue à principio, siue postea impleta conditione, & tantum ex validis, & non ex nullis, siue ex defectu consensus, siue ob aliquod impedimentum, quamvis occultum; siue quia sunt dissoluta, siue mutuo consensu, siue quia alter resiliuit.

DIFFICULTAS II.

Vtrum ex Matrimonio ratio oriatur Iustitiæ publicæ honestatis dirimens Matrimonium.

Supponimus, ex matrimonio rato non consummato, ex quo non oritur affinitas (ut diximus Disputat. xx. Difficultate 1.) oriri iustitiam publicæ honestatis, dirimentem matrimonium, ut declaravit Pius V. in Breui, quod incipit, *Ad Romanam*. & constat ex can. 14. & 15. 27. quæst. 2. & ex cap. *Iuuenis*. 3. de Sponsalibus, & ex cap. *Duo*. 52. de Desponsat. in pub.

Quia verò iustitia publicæ honestatis ex matrimonio rato orta (quæ aliquando dicitur affinitas) non est restricta à Tridentino, sed tantum quæ oritur ex sponsalibus, ut declaravit Pius V. in dicto Breui, & constat ex contextu Tridentini, idè iustitia orta ex matrimonio rato dirimit matrimonium usque ad quartum gradum, sicut Iure antiquo ante Tridentinum dirimebat; oriturque ex matrimonio nullo (nisi quando est nullum ex

defectu consensus) sicut etiam oriebatur antiquo Iure non scripto; quia solum erat scriptum pro sponsalibus nullis, sed consuetudine introducto, desumpta ab exemplo sponsalium. Vnde ex matrimonio clandestino, etiam ubi Tridentinum vigeret, oritur, ut contra Sancium lib. 7. disp. 70. docent Egidius disp. 32. dub. 5. & Basilius cap. 11. quia non est nullum ex defectu consensus. Et eadem rationem etiam oritur ex matrimonio nullo ex defectu ætatis, sed non oritur ex matrimonio facto ex metu, aut ex errore personæ, aut in furia; quia est nullum ex defectu consensus.

Est tamen difficultas, An oriatur ex matrimonio rato conditionato.

Circa quam, quidquid nonnulli dicant, dicendum est (ut optimè Sancius, Henriquez & Basilius) ex matrimonio conditionato, conditione de futuro suspendente consensus, non oritur impletionem conditionis; quia ante eam neque habet vim matrimonij absoluti, neque sponsalium absolutorum; iustitia autem publicæ honestatis non oritur nisi ex sponsalibus dicto modo absolutis, ac proinde neque ex matrimonio, nisi absoluto, etiam consuetudine desumpta ab exemplo sponsalium: oriri verò ex matrimonio conditionato post impletionem conditionis, vel quia tunc habet veram rationem matrimonij perfecti & absoluti, ut nos diximus Disputatione vii. Difficultate 111. & iuxta hanc opinionem nostram dirimet usque ad quartum gradum; vel quia habet rationem sponsalium, ut alij opinati sunt, & iuxta horum opinionem tantum dirimet in primo gradu.

DISPUTATIO XXII.
De Impotentia.

DIFFICULTAS I.

Quotuplex sit Impotentia.

CONVENIUNT Doctores, quod sicut potentia est quintuplex, alia ad penetrationem vasis feminei, & non ad effusionem veri seminis; alia est e contra ad effusionem veri seminis, non ad penetrationem vasis; alia ad penetrationem vasis, & ad effusionem veri seminis, sed non intra vas, quod aliquando contingit ob nimium calorem, ratione cuius semen statim ante penetrationem vasis spargitur, & vertitur; alia ad omnia prædicta, nempe ad penetrationem vasis, & ad veri seminis emissionem, & intra vas femineum, sed non ad generationem, quia semen aliàs verum, ratione alicuius accidentis est infecundum, quæ dicitur potentia coeundi; alia tandem est potentia ad generationem: ita etiam impotentia est quintuplex, alia est ad penetrationem vasis, quæ esse potest in eo, in quo est potentia ad veri seminis emissionem; alia est impotentia ad effusionem veri seminis, quæ esse potest in eo, in quo est potentia ad penetrationem vasis; alia est impotentia ad emissionem seminis intra vas, quæ esse potest in eo, in quo est potentia ad penetrationem vasis, & ad seminis emissionem, & quælibet impotentia ex dictis dicitur

impotentia coeundi, quia potentia ad coeundum est potentia ad hæc omnia, nempe ad penetrationem vasis, & ad emissionem veri seminis, & intra vas; alia tandem est impotentia ad solam generationem, ob solam infecunditatem seminis, quamvis veri, & dicitur sterilitas.

Deinde quælibet impotentia ex dictis una est perpetua, & altera temporalis. Deinde quælibet ex his, tam videlicet temporalis quam perpetua, una est absoluta, quæ in se & absque respectu ad has aut ad illas personas est impotentia, ac proinde est impotentia respectu omnium personarum; altera est respectiva, quæ tantum est impotentia respectu unius aut alterius personæ, sed non respectu omnium. Tandem quælibet impotentia ex dictis, tam videlicet temporalis quam perpetua, tam respectiva quam absoluta, alia est naturalis, quæ provenit ex defectu alicuius naturaliter requisiti; alia est artificialis, quæ provenit sive ex arte, seu ex maleficio demonis.

DIFFICULTAS II.

Quando Impotentia censenda sit perpetua, & quando temporalis.

Conveniunt Doctores, tam impotentiam siue absolutam siue respectivam, siue naturalem siue artificialem, tam ex parte viri quam ex